

F

fictiunea

OPTm

Cafeneaua Sa

EVENIMENTELE EDITURII LITERA la Bookfest 2022

JOI, 2 Iunie

ORELE 9.00 - 10.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Lectură de către scriitorii din cadrul editurii.
Discuție cu scriitorii și prezentarea cărților.

ORELE 10.00 - 11.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Partea a doua a lecturii și discuției.

ORELE 11.00 - 12.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Discuție cu scriitorii din cadrul editurii.

ORELE 12.00 - 13.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Discuție cu scriitorii din cadrul editurii.

ORELE 13.00 - 14.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Discuție cu scriitorii din cadrul editurii.

ORELE 14.00 - 15.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Discuție cu scriitorii din cadrul editurii.

ORELE 15.00 - 16.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Discuție cu scriitorii din cadrul editurii.

ORELE 16.00 - 17.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Discuție cu scriitorii din cadrul editurii.

ORELE 17.00 - 18.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Discuție cu scriitorii din cadrul editurii.

VINERI, 3 Iunie

ORELE 9.00 - 10.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Lectură de către scriitorii din cadrul editurii.

ORELE 10.00 - 11.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Partea a doua a lecturii și discuției.

ORELE 11.00 - 12.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Discuție cu scriitorii din cadrul editurii.

ORELE 12.00 - 13.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Discuție cu scriitorii din cadrul editurii.

ORELE 13.00 - 14.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Discuție cu scriitorii din cadrul editurii.

ORELE 14.00 - 15.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Discuție cu scriitorii din cadrul editurii.

ORELE 15.00 - 16.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Discuție cu scriitorii din cadrul editurii.

ORELE 16.00 - 17.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Discuție cu scriitorii din cadrul editurii.

ORELE 17.00 - 18.00
CAFENEAUA SCRITORILOR STANCUA EDITURII LITERA
Discuție cu scriitorii din cadrul editurii.

România era o țară cu nume de femeie. Ideea în sine îi insufla un patriotism priapic.

(Ligia Părvulescu)

Director de număr: Bianca Zbarcea

[illegible][illegible][illegible][illegible]

Rar se întâmplă ca oamenii răi să fie fericiți. Se otrăvesc cu propria lor răutate

Alexandra Ruscanu

Îmi amintesc și acum, cu un mic surâs de această dată, o vorbă care a circulat și a terorizat generații întregi de liceeni, a unei stimabile profesoare – chimia și prostiaucid România. Într-un spirit ușor ludic, i-aș cere permisiunea de a împrumuta zicala ce a și consacrat-o de altfel, să o reprofilez și să aduc în discuție un subiect sensibil – egomania și nesimțirea ucid omenia. Și aș mai adăuga aici și vorba unui mare actor francez, Maurice Chevalier, *Rar se întâmplă ca oamenii răi să fie fericiți. Se otrăvesc cu propria lor răutate.*

Dincolo de miile de probleme pe care le poartă lumea literară asemenea unui corpus bubonic și pe care puțini au curajul să le verbalizeze în spațiul public (nu este cazul, cel puțin acum, să le enumerăm), apare și un aer macedonskian (amintindu-mi aici de spiritul de autolatritie pe care îl emană fără resentimente) pe care unii filologi

și-l încorporează propriei identități, autoînvăluirea într-o manta a narcisismului absolut. Sigur, autoreprezentarea se clădește pe mecanisme ce se sprijină și pe capacitatea individului de a se aprecia pe sine, dar totodată și pe cea de a se evalua corespunzător și a păstra un dram de modestie. Aici discuția este mult mai amplă, însă nu vom extrapola.

Nu de puține ori (din păcate) m-am izbit de aroganța și narcisismul unor persoane ajunse câtuși de puțin recunoscute pentru aportul – mai mult sau mai puțin calitativ – adus sferei artei. Folosesc aici artă cu sensul ușor generalizator, incluzând aici literatură, critica ș.a.m.d.

Voi spune pentru început că, personal, scriu din plăcerea de a scrie. Scriu despre ce îmi pică în mână și spun, fără să mă tem de reacții, exact ce îmi vine în minte. Nu mă feresc de reproșuri și nu mă tem de autorii care se pot simți

lezați de considerațiile mele. Totodată, nu mă intimidă părerile colegilor mei de breaslă care pot, sau nu, valida ceea ce spun.

Cel mai dureros, totuși, este să asist la momente în care discuțiile ponegritoare vizează tinerii la început de drum, tineri artiști, cu speranța și inocența unui copil care face primii pași într-o lume care pânđește meschină, care lasă condeiul să lunece după cum le dictează inima, ori când aceste reproșuri și denigrări se îndreaptă către mentorul care i-a sprijinit și și-a sacrificat timpul și energia întru valorificarea discipolilor, fără a aștepta la schimb recompense materiale. Pentru acești mentori (da, zic mentori, gândindu-mă la ceea ce spunea Goethe), relația dintre discipol și maestru are la bază „afinități electice” și se clădește pe sentimentul iubirii (mă refer aici la *agape* – ἀγάπη, poate chiar *philia* – φιλία sau *storge* – στοργή, în termenii grecești).

Ceea ce din exterior pare a fi (sau ar trebui să fie) o muncă de echipă în numele valorilor culturale, o colaborare menită să țină piept celor care calcă în picioare educația, erudiția, cultura, s-a transformat acum prea mult timp într-o luptă acerbă pentru propria validare. Colegi de breaslă aruncă cu noroi în camarazii lor, ridicându-se și exercitându-și puterea, doar pentru a-și demonstra că sunt cineva. Iar la finele zilei, singurătatea și ura sunt singurii companioni ai acestora...

Un papagal roșu din hârtie, cu aripile rupte

Roxana Ruscior

De câte ori trecem o amintire prin filtrul memoriei, acel filtru reține o parte din ea, iar imaginația noastră completează golurile, încât este practic imposibil să ne amintim trecutul exact așa cum s-a petrecut. Am citit teoria asta într-un articol semnat de un psiholog și cred că poate fi corectă, cel puțin parțial. Căutând să-mi amintesc care a fost cel mai frumos cadou de Crăciun primit vreodată, m-am dus cu gândul la un obiect care mi-a fost tare drag și pe care l-am păstrat mulți ani: un papagal roșu din hârtie, cu aripile

rupte și legate stângaci cu un fir de sârmă. O să vă întrebați, probabil, de ce ar fi acesta cel mai frumos cadou și de ce aș păstra o jucărie stricată și cârpită. Pentru amintirea legată de ea, oricât de modificată ar fi acum de filtrele minții mele.

Se apropia Crăciunul din 1989, eu stăteam la bunici, în Drumul Taberei, unde îmi petreceam mereu vacanțele. Parcă aud și acum frânturi de discuții, care atunci nu aveau niciun sens pentru mine. Mama și bunicii erau foarte neliniștiți, vorbeau uneori în șoaptă, alteori pe un ton ridicat,

despre niște oameni înarmați, care umblau pe străzi și împușcau trecătorii, de-aceia eu n-aveam voie să mă uit pe geam în așteptarea Moșului, de Crăciunul acela trebuia să stau cuminte, cât mai departe de ferestre. Și nici afară nu aveam voie să ieșim, deși era cald și frumos.

Seara, bunica mi-a cerut să-mi iau repede pijamalele, că urma să dorm la vecina de la parter, la doamna C, pentru că Moșul nu putea să treacă pe la noi anul acela, era prea periculos. Nu pricepeam nimic, dar o ascultam pe bunica

vorbind despre tatăl meu care trebuia să rămână multe săptămâni în unitatea militară din apropiere, despre unchiul meu care încerca să fugă din țară și despre acei oameni răi, care împușcau lumea pe stradă și uneori mai intrau și peste locatari în case și-i omorau acolo. Țin minte că mă întrebam de ce voia unchiul meu să fugă așa de mult, pentru că la geografie învățasem că țara noastră era mare și frumoasă și mă gândeam că sigur ar obosi dacă ar fugi pe o distanță așa de mare.

Continuarea în online

Trecutul mereu prezent

Cristina Bogdan

Tablouri ale unor trecuturi relativ recente, supraetajate, specifice spațiului românesc (începând cu perioada anilor '40 și până în prezent), propune romanul lui Dan Stanca, *Înainte de întuneric*. Titlul poate fi înțeles diferit: înainte de întunericul pe care-l creează deznoământul sângeros și absurd al protagonistului (de altfel, moartea lui este anunțată încă din primul rând al textului), sau, ținând cont de toate poveștile depănate, înainte de tenebrele care se aștern peste existențele înfățișate. În cheia cea mai sumbră, ar putea fi chiar întunericul de la sfârșitul lumii. La fel de bine însă, el poate indica înspre perioada situată *înainte de întuneric*, adică înainte de instaurarea regimului comunist în România, căci istoria individuală este doar un fir din țesătura marii istorii.

Realismul apocaliptic ce marchează întreaga creație a lui Dan Stanca este prezent și în acest ingenios amestec de ficțiune și biografie, în care, sub trăsăturile personajului principal, Luca Milescu, îl recunoaștem cu ușurință pe scriitorul nonagenar Marcel Petrișor, cândva profesor de franceză la un important liceu bucureștean, fost deținut politic, figură cu notorietate în lumea intelectualilor care au trecut prin universul concentraționar.

Martor al unei epoci îndelungate, Luca Milescu este părtaș la evenimentele istoriei, trăind deopotrivă sub fascinația acelor „cruciați sau pelerini care credeau în Transfigurare”, dar și sub loviturile necruțătoare ale criminalilor ce își doreau să-l modifice substanțial, prin reeducare. Revoluția din decembrie '89 nu îl poate păcăli,

luciditatea (chiar cinismul) în fața așa-ziselor schimbări derivă dintr-o lungă experiență de viață. Reîntâlnirea cu fostul lui anchetator, colonelul Mirel Mierloi, atins (ce ironie!) de o boală a uitării, închide cercul. Luca nu poate și nu vrea să uite, căci trăiește cu sentimentul că lucrurile trebuie să fie aflate, dezvăluite, pentru a nu fi repetate.

Poveștilor din roman li se potrivește alternanța între ocultare și dezvăluire, practică după un ritual doar de ea știut de mama fraților Dionis și Luca, în privința icoanei Maicii Domnului din casa familiei Milescu. Gestul acoperirii ei cu un ștergar și al descoperirii ulterioare (ca și în cazul oglinzii, ale cărei ape sunt ascunse în context funerar) este menit să îi ofere răgazul necesar pentru a se reconecta la sacru. Succesiunea

rapidă a secvențelor (real / oniric, trecut / prezent, diafan / dezgustător, emoționant / cinic) imprimă narațiunii un ritm alert, care îl ține pe cititor atent de la prima la ultima pagină a textului. Epilogul neașteptat demontează sensurile tenebroase ale răzbunării, orientând privirea dinspre trecutul greu de acceptat înspre viitorul ce poate rezerva episoade senine celor inocenți.

Dan Stanca,
Înainte de întuneric,
LITERA, bpc, 2021.

Traumă la feminin

Andreea ZAVICSA

Traumele transgeneraționale, relațiile disfuncționale între membrii familiei sau între partenerii de cuplu, precum și mentalitățile diferite care trebuie să găsească o cale de a coexista sunt teme recurente în literatura română coteștoreană scrisă de femei, printre temele frecvente numărându-se dizarmoniile care există între generații diferite de femei, despre moduri de viață incompatibile, despre presiunea socială de a te încadra în anumite tipare prestabilite și despre ce anume proiectează mamele și bunicele asupra tinerelor fete, modelându-le personalitatea după stilurile de atașament învățate la rândul lor în anii copilăriei sau ai adolescenței. Volumul *Gene dominante* al Ștefaniei Mihalache (Humanitas, 2022) se adaugă la genul descris mai sus, cu mențiunea că, spre deosebire de celelalte titluri amintite, în care tematica traumelor dobândite pe filieră maternă era una secundară sau, în orice caz, una care ieșea în mod

indirect, povestirile care îl compun pornesc tocmai de la ideea că în vocea unei tinere există și inflexiuni ale vocii mamei sau ale bunicii, ale mătușii, al unui întreg lanț de femei care i-au populat universul încă din primii ani de viață.

În aproape toate cele 12 povestiri din volum apare Ileana, surprinsă în diferite etape ale vieții, în sens descrescător, de la maturitate, până la adolescență și copilărie. Atunci când nu apare ca personaj, apare ca o teamă sau ca un eveniment neașteptat în viața mamei ei, Lidia. În jurul Ilenei apar, deci, mama, bunica (doamna Craiu), mătușa (Nuca), vecinele lor și, mai rar, tatăl (Cristian), mai degrabă prezent în prozele care vorbesc despre tinerețea Lidiei, din primii lor ani de mariaj. Autoarea menționează că aranjarea povestirilor în volum a ținut cont de câteva întrebări pe care și le-a adresat în timpul scrisului: „Oare de câți factori aleatorii depinde conceperea unei ființe? Sau: Oare nu cumva aerul, atmosfera, întâmplările din preajma concepției unei ființe

o vor influența mai mult chiar decât moștenirea genelor?” Cu alte cuvinte, ce-și propune Ștefania Mihalache este să explice valențele unei existențe contorsionate cum este cea a Ilenei prin prisma experiențelor de viață ale mamei, ale bunicii și ale mătușii ei care, inevitabil, s-au răsfrânt asupra tinerei femei prin vorbe, gesturi sau atitudini adânc înrădăcinate din generație în generație.

Legătura evidentă dintre proze face ca volumul să poată fi parcurs și ca un roman al acceptării și al drumului spre vindecarea emoțională, dar nu este mai puțin adevărat că fiecare povestire în sine își are propriul centru de greutate

și autonomie față de celelalte. Cred că, mai presus de a fi o carte despre lupta cu mentalitățile moștenite din familie, volumul Ștefaniei Mihalache vorbește concomitent despre reziliență și vulnerabilitate, acceptare și răzvrătire, precum și despre nevoia de a te conecta la copilul interior și de a-l face să se simtă în siguranță în lumea dificilă a adulților. *Gene dominante* este, așadar, o apariție necesară și originală în peisajul literar de azi, care sper să își găsească un public cât mai numeros.

Ștefania Mihalache,
Gene dominante,
Humanitas, 2022.

Un gardian nazist & puțină telenovelă

Luiza Negură

Viața Margarinei Kostenko cunoaște un moment de cotitură după moartea părinților, care lasă în urma lor o poveste cutremurătoare. Descoperirea unei fotografii în care apare și tatăl ei, alături de ceilalți paznici ai lagărului de la Treblinka, lângă o groapă comună plină de trupuri inerte de femei, o face să uite de orice afecțiune pe care i-o purtase și să își dorească să fi avut o altă soartă, în care să nu fi dus mai departe sângele și numele unui criminal de război. Suferința mamei rămase singură o impresionează și o intrigă în egală măsură, date fiind mai ales loialitatea și iubirea sinceră pe care i le purtase bărbatului. La nici 40 de zile distanță, Elena își urmează soțul, lăsând-o pe Rita în fața unui puzzle, a cărui imagine de final tulbură profund lectorul.

Dintre lucrurile pe care alege să le păstreze din casa părintească, jurnalul și caietul roșu, subțire, devin mărturia înfrigorantă a unei istorii lipsite de umanitate și de valori morale, ascunsă sub vălul morții și al mizeriei sufletești.

Jurnalul surprinde mărturia lui Alioška Kostenko, gardian într-un lagăr nazist, pentru care ziua de 14 aprilie 1942 devine prima zi de Infern. Refuzând să omoare deținuții evrei, el este mutat într-un turn de observație, de unde urma să supravegheze de la înălțime convoiul ce înainta grăbit spre moarte. În ciuda ororilor la care este martor, Kostenko își păstrează umanitatea, căutând, mai degrabă, calea credinței și a mântuirii, care pare din ce în ce mai imposibilă. Prins între suferința evreilor nevinovați, victime ale atrocității

sălbatică naziste, și între voluptatea crimelor comise de călăii din lagăr, bărbatul trăiește cea mai puternică dramă a vieții, conflictul său de conștiință devenind laitmotivul unei lumi în destrămare, din care vocea lui Dumnezeu a amuțit parca pentru totdeauna.

La Treblinka o va cunoaște pe cea care îi va deveni soție și, cu ajutorul lui Moroz, evadează din lagărul care, în urma sa, arde ca o torță. Viața de familie nu poate stinge acele amintiri dureroase

pentru niciunul dintre soți, Treblinka rămânând în sufletele lor ca urma unui fier înroșit. Paginile scrise de mama sa devin un mesaj dincolo de timp, dar și o declarație de dragoste pentru fiica atât de mult dorită, singurul vis frumos al vieții lor.

Epilogul plasează acțiunea la 80 de ani după acel moment în care umanitatea fusese ingenunchiată de Rău, de animalitate și de întuneric, iar Margarita, acum mama unui băiat, simte că a sosit momentul să îi arate fiului ei ceea ce nu trebuie uitat vreodată. Dincolo de imaginea lumii frumoase ca un Paradis stă chiar amintirea Iadului, cântat cu atâta durere în poemele lui Kalinka.

Lilia Calancea, *Sunt oare un călău?*, Polirom, 2022.

Laura Ionescu – un model de feminism

Dorian Dron

Nu te găsești pe nicăieri – titlu ce are dublă negație și poate fi interpretat din punct de vedere logic ca o afirmație (Te găsești peste tot) – reprezintă mulțumirea copilului către o mamă ce a reușit singură să depășească orice piedică și să crească doi copii. Și nu doar să-i educe, ci să le ofere o perspectivă sănătoasă asupra vieții, în epoca lui Ceaușescu, unde dictatura reprezenta puterea.

Citind cartea Laurei, am observat ușurința cu care a putut să-și construiască discursul, lăsând cititorul să penduleze între personaje. Atât mama, cât și ea devin protagoniste, fac schimbul într-o prelungire naturală. Fata devine brațul mamei pe care se poate baza.

Cu o soră plecată în Canada și un tată mai mult absent din viețile lor (chiar dacă locuiau în aceeași casă), copila învață să facă față greutăților și să-și pună în paranteză nevoile hormonale și sociale specifice vârstei adolescenței.

Observăm lupta pe care o poartă pe toate planurile, dar în niciun rând din carte nu

predomină înjosirea sau nevoia de milă. Ea nu cerșește nimic și nu-și „blesteamă” viața pe care o are. Nici măcar nu se plânge de ea, ci pur și simplu o acceptă. Iar din acceptarea aceasta descoperă tainele ascunse ale mamei, puterea cu care ea le făcea pe toate, fără să arate oboseală sau tristețe.

Mama devine aici modelul de urmat, o reprezentare a anduranței și a dedicării pentru familie.

Tânăra ei fată își arată din când în când revolta specifică vârstei,

unele comentarii venind tocmai din nevoia de independență, dar, cu timpul, când boala mamei avansează, copila își dă seama că acțiunile ei sunt juvenile și îl roagă pe Dumnezeu s-o țină cât mai mult în viață. Și se roagă chiar dacă nu crede sau, cel puțin, nu la nivelul de habotnicie cum o fac cei din neamul ei.

Laura Ionescu ridică o serie de întrebări prin acest roman: Oare omul reușește prin suferință și greutate să aprecieze cu adevărat valoarea părinților? Este el capabil

să ajungă în miezul cunoașterii în urma unor decizii venite din exterior? Oare degradarea umană, de care niciunul nu este mândru și pe care cu toții încercăm s-o mascăm, ajunge să fie povară sau povară pentru copiii noștri?

În jurul acestor întrebări se joacă autoarea, dar o face într-un mod natural, de parcă ar discuta cu noi la o terasă. De aici și autenticitatea scrierii sale, că nu am găsit un rând care să mă ducă într-o zonă de construcție artificială. Tocmai prin acest atu reușește Laura să aducă emoție, să transfere această încărcătură interioară în mintea cititorului. Din punctul meu de vedere, romanul acesta este cel mai puternic manifest feminist, fără a se erija în el. Limbajul este o armă, dar aici el devine prieten, confident, aliat, partăș. Tipul acesta de feminism este necesar să fie predat și asimilat în școli. Ține de respect și de empatie.

Laura Ionescu, *Nu te găsești pe nicăieri*, Editura Publica, 2021.

Urăsc boschetarii

Dorian Dron

„Îți scriu pentru că e singurul mod în care mă pot exprima direct, fără să-mi fie teamă de consecințe. Să sperăm că nu vei judeca aspru decizia mea și vei înțelege ce-ți voi spune. De trei ani am primit foaia cu parafa. Nici acum nu știu dacă a fost pe bune sau nu. Mi-au băgat placa cu tulburare emoțională, pe lângă alte rânduri de medicamente, cantități și intervale. Aș vrea să mă iei în seamă când îți spun că mi-am căutat-o singură, dar presimt că vei mustăci cum o faci de obicei când nu-ți convine ceva.

După părerea lor numai eu pot ieși din starea asta. Sunt atât de naivi. Chiar cred că mă pot reduce la un simplu diagnostic care să justifice de ce nu-mi găsesc locul? E adevărat, nu mi-l găsesc, dar nu este în totalitate vina mea. Nu pot controla o stare ce nu ține de mine. E ca și cum i-ai spune unui bătrân de ce a îmbătrânit și nu mai poate să-și ajute familia ca în tinerețe. Și știi ce soluție mi-au dat? Două: ori urmez tratamentul cu consiliere și alte bălări ale psihiatrilor, ori ies singură din

ele. De parcă nu le puteam ghici impertinența și înainte. Bineînțeles că am ales varianta a doua, chiar dacă nu am gândit-o în detaliu. Am luat-o în plin cu tot cu consecințe.

Nici nu aveam o altă opțiune. La cât de mult urăsc boschetarii, te întrebi dacă sunt sănătoasă la mansardă. Dar știi ce, cu tot riscul de a părea îngâmfată sau prost educată, țin cont că nu-mi pasă de părerea ta. Sunt singurele ființe vii pe care le-aș vedea moarte. Da, spânzurate în propriile zoaie, în timp ce le-aș da foc. Să le aud carnea sfârâind și implorând să le dau drumul. Să le scrâșnească dinții până apucă să-și dea duhul. Acum vezi?! Ziii!

Pe de altă parte, în zilele bune îmi dau seama că eu nu sunt așa, că nu am fost niciodată un om răzbunător, cu un mod de gândire atât de greșit. Dar îi urăsc! Înainte îmi vedeam de treabă și îi ajutam. Dacă aveam un sandwich prin geantă, îl dădeam. Înțelegeți? Renunțam la mâncare pentru un om al străzii, fără să mă intereseze povestea lui. Că știi și tu vorba

aia din Filatropica: *o mână întinsă care nu spune o poveste nu primește pomană.*

(fragment din romanul *Neuroleptic*, sub tipar la ed Litera)

O beznă atipică

Mihai Mariș

Deși era perioada Crăciunului, aproape întreg cartierul era cufundat într-o beznă atipică acelei perioade. Dacă în anii trecuți luminile multicolore spărgeau geamurile și se revărsau peste zăpada de afară care le amplifică, acum, totul era mut. Nici măcar luna nu se lăsa văzută și se ascundea în spatele unor nori obezi care erau pe cale să înec cartierul într-o ploaie înghețată.

Singura lumină intermitentă venea de la etajul trei al unui apartament modest, proaspăt dat în chirie. Un brăduț mic, din plastic alb, era acoperit de globuri roșii, beteală verde și luminițe care se stingeau și se porneau, de fiecare dată, în altă culoare.

Camera era învăluită într-un albastru liniștitor, ca, mai apoi, să

cadă în întuneric. Apoi, un galben bolnav, ca de flegmă, puneă stăpânire pe cameră, mergând spre un inevitabil sfârșit. După beznă, venea un verde pur, ca aerul dimineții, dar și acesta se rostogolea curând în noapte. La final, roșul care parcă picta pereții cu sângele de după lovitura finală, aștepta puțin înainte să arunce totul în întunericul infinit. Ciclul se repeta la nesfârșit în liniștea nopții.

Vibratul telefonului lui Paul putea să scoale chiar și morții. Tânărul se învârti de două ori în pat și îl ridică. Zgomotul infernal se opri după ce reverberă pentru câteva momente în camera friguroasă.

Primul gând care îi veni lui Paul înainte să își deschidă ochii spre albul orbitor fu Adela. Ea

trebuia să fie. Voia să își ceară scuze și să îndrepte lucrurile dintre ei. Voia ca totul să fie exact ca la început. Paul era sigur de asta.

Deschise brusc ochii, moment în care se întâmplară mai multe lucruri în același timp.

Puritatea luminii spintecă beznă din cameră, provocându-i lui Paul două lacrimi timide.

Mesajul Adelei nu era nicăieri pe ecran, singura notificare începând cu Update Software.

O înjurătură ieși dintre buzele tânărului, care poate fi atribuită oricărui eveniment anterior.

Un horcăit flămând se auzi în cealaltă cameră.

Paul lăsă telefonul pe noptieră și înjură din nou. Ambele evenimente anterioare primiră ceea ce merită. Se ridică din pat și privi

pe geam, cum făcea adesea în nopțile în care nu putea să doarmă. Dar, în loc de televizorul mereu pornit al doamnei de la parter, camera cu o lumină intermitentă vișinie a prietenei sale de la etajul cinci și restul luminițelor de Crăciun din blocul de vis-a-vis, Paul văzu un bloc părăsit în întuneric. Privi spre celelalte blocuri, niște namile de beton trist, toate cu ochii închiși.

Despre valoare și succes

Radu Aldulescu

Relația dintre valoare și succes are, în literatura autohtonă, un specific al ei, inconfundabil, de neregăsit în alte literaturi. Avem în vedere, desigur, succesul de vânzări de carte al unor autori, în caz că-i posibil așa ceva pe piața de carte de la noi, dublat-potențat de așa-zisul succes de critică, cuantificat prin cronici elogioase în reviste prestigioase și premii literare naționale.

De-a lungul timpului, literatura română s-a spânzurat în mai multe rânduri, iar cei care au încercat să îi taie funia n-au avut parte de o soartă prea bună. S-o luăm din interbelic, când s-au afirmat, la noi, mai mulți scriitori de valoare certă decât în următorii șaizeci-șaptezeci de ani. Să-i amintim doar pe Eugen Ionescu, Cioran și Eliade, care, spre deosebire de colegi de-ai lor de generație, la fel de talentați, au avut șansa de a-și desăvârși cariera în occident. Dacă ar fi rămas în plânsul și scrâșnirea dinților ce se instalaseră în România după al Doilea Război Mondial, în cel mai bun caz, ar fi dispărut ca scriitori, dar e foarte posibil să fi înfundat pușcăriile comuniste, fiind acuzați, printre altele, exact pentru operele lor publicate înainte de instaurarea noii ordini ideologice și a realismului socialist, care făceau noua lege a relației

dintre succes și valoare în literatura română. Să ne amintim că, în acea perioadă, s-a pronunțat o sentință de condamnare la moarte pentru Radu Gyr, ca autor al poeziei *Ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane*.

Simulacrul de dezgheț ideologic de după venirea lui Ceaușescu a adus unele schimbări în relația dintre valoare și succes în literatură. Unor scriitori precum Marin Preda, Eugen Barbu, Constantin Țoiu și alții, poeți, mai ales, li s-a îngăduit să aibă succes și notorietate pe măsura valorii. Nu oricum, însă, ci pupând mâna care le dădea să mănânce.

Să stabilim, totuși, care este prototipul scriitorului de succes din România, atât în comunism, cât și în postcomunism și având o posteritate pe măsură. Literatura și cultura de la noi și românii, în

general, nu-l vor uita prea curând pe Adrian Păunescu. Vânzări de carte, notorietate, promovare și autopromovare. Un succes enorm, acoperit, în ce măsură, de valoare? O întrebare de o sută de puncte. Debutul lui Adrian Păunescu a fost al unui poet extrem de talentat care promitea o operă valoroasă. Cel mai bun volum al său, *Istoria unei secunde*, a avut un prim tiraj care a fost dat la topit înainte de a ajunge pe piață, din pricina conținutului său subversiv. N-avem decât să presupunem că acela a fost momentul când Adrian Păunescu a înțeles că trebuie să își gestioneze talentul într-un anume fel, devenind, astfel, versificatorul militant-patriotard pe care îl știm, mâncător de căcat de anduranță pe la mesele potențailor comuniști și postcomuniști, iubit și adulat de aproape toți românii.

Astfel, avem autori autohtoni care nu se mulțumesc numai cu succesul de stimă, ci se vând în zeci și sute de mii de exemplare, adică mult mai bine decât traduceri din Houellebecq sau traduceri ale unor laureați ai Nobelului literar. De-a lungul ultimilor treizeci de ani, s-au vândut în jur de un milion de exemplare din cărțile lui Pavel Coruț, pe care l-a urmat, îndeaproape, cu tiraje mari, Irina Binder, Igor Bergler, Ileana Vulpescu și alții, precum acela căruia i-am uitat numele, cu romanul *Suge-o, Ramona!*, vândut într-un milion de exemplare, după care s-a făcut și un film de succes. Ce ar fi, totuși, de spus, despre acești scriitori cu succes de vânzări, în privința valorii? În primul rând, că scrierile lor au o legătură extrem de firavă, ca și inexistență, cu literatura.

În contrapartidă cu autorii de mai sus, avem, în momentul de față, scriitori valoroși care nu doar că nu au succes, dar nu beneficiază de o minimă vizibilitate.

Dat fiind că în România nu este nevoie de literatură și de scriitori adevărați, singura șansă a acestora de a avea succes ar fi să fie promovați, prin traduceri, la edituri prestigioase din Occident, pe filiere și bani publici care, de o bună bucată de vreme, urmează o singură cale.

Versiunea integrală în online

Un drum făcut împreună cu Frankland ar fi distractiv

James Christian Brown

Bine, dacă aș face o călătorie cu un scriitor, cred că cel mai bine ar fi să aleg un autor de cărți de călătorie. Și asta pentru că în teza mea de doctorat am cercetat reprezentarea spațiului românesc în literatura anglofonă de călătorie, din sec. al XIX-lea. Deci, dacă îmi permiți, aș opta pentru o călătorie nu

numai în spațiu, ci și în timp. Și am de unde să aleg. Sigur, sunt și scriitori pe care i-am studiat, dar cu care nu prea aș dori să călătoresc – i-aș evita pe cei care au tot timpul o atitudine arogantă și ironică față de locurile și oamenii cu care se întâlnesc sau care, în spirit victorian, insistă să poartă cu ei tot felul de bagaje care ne-ar

îngreuna deplasarea (deși recunosc că erau alte condiții atunci și înțeleg dorința lor de a fi mereu pregătiți). Însă sunt și unii cărora cred că le-aș fi cu plăcere companion de drum. Mă gândesc la Charles Colville Frankland, de exemplu, locotenent în Marina Regală, care a trecut prin Banat, Transilvania și Țara Românească,

în 1827. E fascinat de amestecul de europenism și „oriental”, de ambianța semi-urbană din Pitești și se bucură din plin de viața mondenă din București, convins fiind că odată ce va trece Dunărea nu va mai avea ocazia de a admira niciun chip feminin drăguț.

Un drum făcut împreună cu Frankland ar fi distractiv!

Centrul pentru reciclarea cuvintelor nespuse

Oana Neda

— Radu, Alex și Ciprian – camera 113, pavilionul din dreapta. Nu fumați în cameră, da? La 8 – micul dejun, apoi – evaluările pentru cei noi și repartizarea pe activități. La 14 – dejunul, apoi vedeți ce mai stabilesc instructorii. Le mai explici tu, Ciprian, că le știi la fel de bine ca mine. A propoș, e a patra sau a cincea reciclare?

Femeia le întinde cartelele albastre. E înaltă, iar în partea dreaptă a cămășii poartă un ecuson cu numele „Mara” și o stelută argintie în colț.

— A șasea, honey! Ciprian o sărută pe obrazul drept și îi ciufulește bretonul pieptănat impecabil. Da’ nici nu disper, nici nu aplic pentru staff. M-am obișnuit cu drumurile ca țișanu’ cu

coviltiru’; da’ și când m-oi opoși la căldurică, atunci să mă vezi! Cele mai frumoase felicitări de Crăciun, cu poze cu happy family ție ți le trimit, iubito!

Mara dă din mână a lehamite și le întinde câte un caiet.

— Jurnalul. Noi milităm pentru scrisul de mână, e mult mai eficient față de redactarea impersonală a unui text pe calculator...

— Honey, gata cu teoria, că îi instruiesc eu pe pifani. Ciprian îi împinge spre ușă, trimițându-i Marei o bezea cu vârful degetelor. Vezi că invitația la cafea e încă valabilă! Zâmbește cu toți dinții. Să nu îți pară rău dacă o ratezi, cică a șasea reciclare e cu noroc!

Continuarea în online

John

Ligia Pârvolescu

Se șterse la gură și începu să fredoneze:

— *John stătea pe mal
și boraaaa
beția
era singura stare
pe care
și-o mai putea
procuraaaaa
cocaină heroină nemaaaa!* -

urlă el la o Lună pe care n-o mai vedea decât în amintire. Râul îi preluă bolboroseala etilică și el își închipui răul ca pe un tovarăș de beție, care-l ajuta, îi ducea voma cât mai departe și-l spăla și-l iubea și-l iubea, da... Dâmbovița. Nicio altă evadare cu nume de femeie.

Se mângâia însă la gândul că măcar era permanent într-o femeie. România era o țară cu nume de femeie. Ideea în sine îi insufla un patriotism priapic. Ce s-ar fi făcut el într-un loc precum Sudan? Se zbârli. Nu avea nimic

împotriva homosexualilor în afara faptului că îi ura de moarte. Avea idei puține, dar zdravene. Și se ținea de ele ca un bulldog de dosul intrusului. Cu asemenea oameni se construiseră imperii.

Să iasă din România nici nu-i trecea prin cap. Prin niciunul dintre ele. „Îmi bag ceva în ea de țară”, bolborosi el. Era un tip fidel. Nu ieșise niciodată în afara granițelor. Nu că nu și-ar fi dorit, dar era prea leneș. Trebuia să-și facă bagajele, să se urce în avion, să suporte compania cuiva și așa mai departe. Oricum, în ultima vreme era ca și cum ar fi călătorit. Peisajul Bucureștiului îi devenea din ce în ce mai străin. Din acest motiv se auto-rebotezase John, nu Ion, așa cum scria prin hârtiile pe care nu le mai avea de mult. Spunea oricui voia să-l asculte: „Ăsta e sfârșitu’ lumii. Nici posturi de radio ori mama mă-sii, *laptoape* și alte *șmenuri*. Tot mai niște.” De

ceva vreme observase cum lucruri și oameni începuseră să dispară. În primele zile, ceilalți l-au crezut nebun. Adică și mai nebun. Apoi treaba se răspândise „mai rău și

mai repede ca bolile de sex. Ana? *Nema*. Mama? *Nema*. Pipițele de la colțu’ cu Popa Nan? *Canci*.”

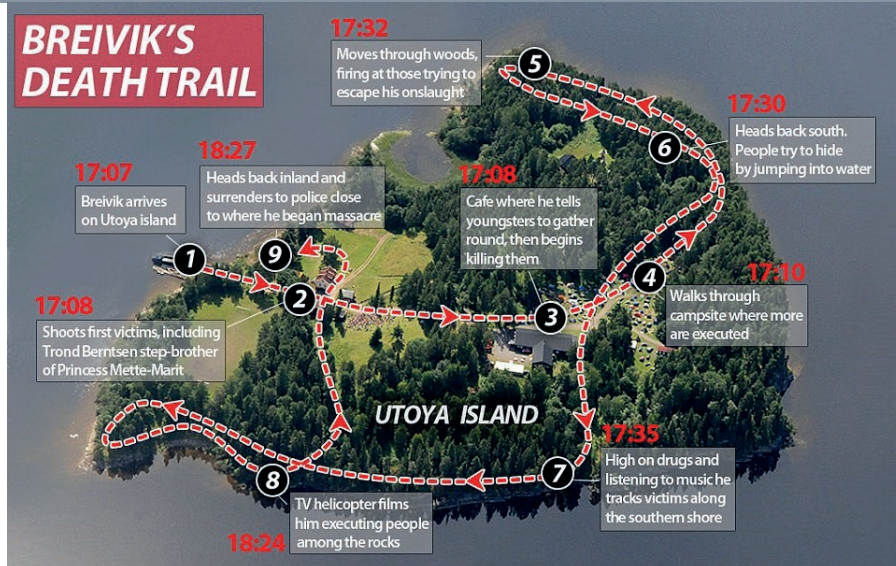
(Translucid, 2021)

U: 22 iulie / U: July 22

Paul Daniel-Golban

Filmul *U: 22 iulie / U: July 22* are la bază cele două atacuri teroriste consecutive din Norvegia din anul 2011 orchestrate de extremistul Anders Behring Breivik. Primul atac a avut loc în Oslo, într-o clădire a guvernului, iar al doilea, pe insula Utøya (ut = departe; øya = insulă), în aceeași zi.

U: 22 iulie este un hibrid între documentar și film artistic și reprezintă o dramatizare a întâmplărilor de pe insulă. Personajele sunt mai mult un construct al regizorului și scenariștilor care au folosit mărturiile supraviețuitorilor pentru a crea nu o replică, ci mai mult o narațiune de sine stătătoare inspirată de mărturisirile victimelor. Acestea au avut la bază o cercetare profundă în legătură cu ceea ce s-a petrecut pe insulă cu adevărat – putem vedea asta în detaliul cu care fiecare minut din film se aseamănă exact cu relatarea tragediei – dar povestea este creație pură, întrucât regizorul nu a dorit ca cineva afectat de această tragedie să re trăiască trauma. Totuși, începutul filmului hibrid între documentar și film artistic oferă și informații despre bombardamentul din Oslo, dând astfel context spectatorului despre tema filmului.

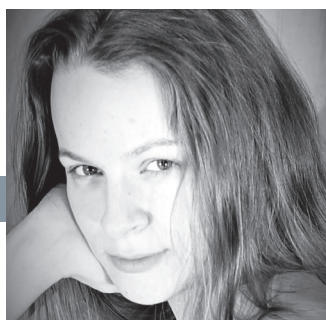

Camera urmărește fugitiv haosul creat de bombardamente, impunând un ritm alert al acțiunii. Camera o urmărește în bună parte pe Kaja, personaj în care spectatorul investește emoțional. Odată cu ea, aflăm dilema tinerilor de pe insulă: dacă e bine să te ascunzi sau dacă atacatorul te va găsi mai ușor în acest mod. Răspunsul nu este unul cert. Exact după stingerea sa din viață, focusul se îndreaptă spre Magnus și spre barca de salvare unde se află și Emilie, sora ei. Kaja și-a riscat viața căutând-o, aceasta reprezentând una din principalele intrigi, a părții de dramatizare.

Aici ecranul se întrerupe și ne dăm seama doar din sunetele lor că se află în sfârșit în siguranță, captând emoții extrem de puternice: de la teamă sau frică exacerbată și până la regăsirea liniștii. Ecranul negru care acoperă ultimele secunde este ales în semn de doliu, dar zgomolul de fundal atrage atenția asupra supraviețuitorilor și traumelor psihice cu care au rămas. Indiferent de numărul de vieți salvate, atmosfera nu poate deveni optimistă, ci e încărcată de tragedia ce a avut loc.

Un hibrid între documentar și film artistic care se bazează numai

pe actori neprofesioniști, *U: 22 iulie* reușește să redea printr-un proces de dramatizare evenimentele atentatelor din 2011 din Norvegia, într-o încercare de a documenta istoria modernă recentă, reluând acțiunea așa cum a apărut în anchetele poliției și ținând cont de opiniile victimelor. Alte două reconstrucții a întâmplărilor de pe Utøya au apărut deja: un documentar suedez numit *Reconstructing Utøya (Reconstruind Utøya)* care urmărește cinci supraviețuitori care au scăpat atacului și o adaptare TV care a fost lansată în Scandinavia și la nivel internațional.

Poveștile nespuse trebuie căutate și rememorate

Ioana Miron

*În curând, vom uita cu totul de noi.
Rugăciunile nu sunt doar vorbe goale.
Libertatea este doar atunci când te predai cu totul.
În acest joc de-a implozia, nu prea exista prea mult spațiu
pentru erupție.
Uneori, să pleci este la fel de ușor ca un gest ocazional și
la fel de simplu cât să eliberezi
un lampion pe cerul nopții.
ceva adus cu tine, de care
nu ai vrut nicicum să te desparți.*

Un maidan se îndepărtează, se coboară și se ridică spre nicăieri, o margine de oraș care dă într-un fel de pădure, apoi o câmpie care rulează frunzele uscate rămase în deriva vântului, în ordine strânsă, rând pe rând pe rând. Ar fi de neconceput ca oricine altcineva să înceapă să creadă în frica altuia mai mult decât în propria frică. Când plouă, pe maidan miroase a zacuscă oțetită. Marginile șanțului atârnă lângă șosea ca niște jumări de cauciuc ale unei mingi sparte. Când plouă, maidanezii beau apă de acolo. Lipăie fericți. Dau din

coadă. Ling cu jind pielea curată, miros atent, reedt meu fără purici. Mă gândeam adesea, poate că în coșmar, puricii simt cum le mișună câinii pe scalp. Când mă plimb, îmi place să suflu în păpădii și să mișun printre copii. Să îi scarpin în cap. Să le spun povești. În fiecare poveste mă cheamă altfel. Și fac mereu altceva. În fiecare poveste era câte un tăpșan în care fugăream câinii și dădeam jeleuri copiilor. Și molfăiau fericți. Se gudurau câinii de prapas la mila străinului. Poveștile nespuse trebuie căutate și rememorate.

Pacea eternă

Andrei Bulboacă

Proiectul 9G la TNB, propune publicului în luna decembrie o nouă premieră intitulată *Pacea eternă*, spectacol scris de către dramaturgul Juan Mayorga în regia lui Alejandro Durán. Din distribuție fac parte actorii Vlad Brumaru (Odin), Jawad Mohammad Shahbazimoghadam (John-John), Denis Imbrescu (Immanuel), Cătălin Coșarcă (Casius) și Adrian Ionescu (Omul).

Spectacolul se poate vedea pe două planuri: cel în care respectăm convenția că personajele sunt câini fiind ținute în lesă, și cel în care putem considera personajele oameni de sine stătători. Pentru că ceea ce se întâmplă în felul în care acele animale de elită sunt tratate, poate fi ușor translatat și pe oameni. Chiar dacă observăm cum sunt legați în leze, se vorbește de stăpâni și fiecare își povestește propria experiență și traumă, același lucru se poate întâmpla și cu oamenii care pot fi efectiv spălați pe creier în numele unui ideal. Trăim o perioadă tulbură cu război la granițe, auzim știri dezastruoase peste tot, și de-a lungul istoriei ne-am întrebat cum oamenii își pot distruge semenii în numele diferitelor ideologii. Răspunsul crunt este că se poate, iar modalitățile pot fi asemănătoare celor văzute în spectacol. Când promiți unui om că va obține *pacea eternă* după ce își va fi îndeplinit obiectivul, el poate fi foarte ușor de manipulat. De cele mai multe ori acest obiectiv se rezumă la ucidere și distrugere, sau într-un cuvânt la terorism. Într-una dintre probleme la care au fost supuși se cerea definirea terorismului într-un număr limitat de cuvinte. Unul dintre aceștia depășește limita, însă nimeni nu ne spune concret cum au definit termenul. Când lupți împotriva aceluia flagel poți

să o faci prin două căi: pace sau atac. Cu argumentul pacifist și filosofic nu prea funcționează în astfel de cazuri, prin urmare tot atacul se practică. Întrebarea este: cel ce atacă pentru a stârpi un atacator și la rândul lui creează victime colaterale, de cele mai multe ori nevinovate, face bine sau rău? Crimele sale sunt în numele binelui, însă tot crime se numesc. Astfel de discuții se pun și în piesă, cele trei personaje încercând să găsească răspunsuri. Însă oricât s-ar chinui spectatorul să zugrăvească un trecut clar al câinilor-oameni, acesta nu se dezvăluie decât vag.

Textul în sine este ofertant și pe alocuri dificil, încărcat cu trimiteri filosofice și idei profunde de viață și dreptate. Din păcate alegerea regizorului

Alejandro Durán de a distribui actori tineri în piesă nu este tocmai una fericită. Și nu spun asta deoarece interpretarea este slabă, ba din contră rolurile sunt destul de grele mai ales din punct de vedere fizic, ci pentru că la un moment dat simți nevoia de o emoție a interpretării mai profundă, ceea ce doar experiența unor ani de zile de scenă poate oferi. Altfel spus este nevoie de o maturitate artistică și a interpretării pentru a reuși să transmiți spectatorului emoția dorită. Pe de altă parte, ar putea fi și faptul că de cele mai multe ori cei din grupările atât teroriste cât și antiteroriste sunt antrenați de tineri în numele unor idei, tocmai pentru a fi mai ușor de controlat atât în numele binelui cât și în cel al răului.

Putem spune că este de apreciat curajul tinerilor regizori de a aborda astfel de texte complexe, și sper ca spectacolul să dețină cât mai multe reprezentații, tocmai pentru a vedea și publicul la lucru echipele de tineri actori și regizori. Scenografia este semnată de către Delia Ghizdăveț iar sunetul este creat de către Adrian Piciorea. Cele două elemente sunt în perfectă armonie, introducând spectatorul în atmosfera dură și rece al unui centru de pregătire ultrasecret. Câinii au ajuns acolo drogați și nu au posibilitatea de a evada, existând ferestre false, orice încercare de localizare spațială fiind imposibilă. Să fie oare aceasta o trimitere la faptul că deodată ce ai ales să lupți într-o tabără, evadarea îți este imposibilă?

Samad Behranghi: O piersică și o mie de piersici

Traducere din limba persană de Mihai Cernătescu

Lângă satul sărac și lipsit de apă se întindea o livadă foarte mare. Avea apă din belșug și o mulțime de pomi fructiferi își făceau loc în livadă. Era atât de mare și de bogată în pomi fructiferi, încât nu puteai vedea dintr-o parte în cealaltă.

În urmă cu câțiva ani, boierul își împărțise pământul în parcele mici și le vânduse țăranilor, dar livada o păstrase pentru el. Pământul vândut țăranilor era pietros, abrupt și fără apă, în timp ce livada avea pământ bun și plat. Livada boierului era cea mai bună bucată de pământ din împrejurimi; în jur, pământul vândut țăranilor urca pe pantele dealurilor spre munți, printre râpe abrupte. Acolo, țăranii cultivau grâu și orz.

Dar să trecem peste toate acestea și să revenim la povestea noastră.

În livadă crescuseră doi piersici, unul mai mic și mai tânăr decât celălalt. Frunzele și florile lor erau identice și oricine vedea cei doi pomi, își dădea imediat seama că erau de același soi.

Piersicul mai mare era altoit și în fiecare an rodea piersici mari și frumoase, roșiate și pline de zeamă. Erau așa de mari, că abia le puteai acoperi cu palma; nu-ți venea să muști din ele și să le mănânci.

Grădinarul spunea că pomul mai mare fusese altoit de un inginer străin și că altoiul fusese adus din țara lui. E limpede cât de scump trebuie să fie un asemenea pom fructifer în care s-a investit atât.

De trunchiurilor celor doi piersici, pe o bucată de lemn era scrisă și atârna rugăciunea

„tăgăduitorii“, să nu deoache cineva pomii.

Piersicul mai mic avea anual cam o mie de flori, dar nu rodea nici măcar o piersică. Ori își pierdea florile, ori fructele galbene și necoapte cădeau la pământ. Grădinarul făcuse tot ce fusese cu putință pentru pomul cel mic, dar fără folos. Din an în an avea tot mai multe crengi și frunze, creștea tot mai puternic, dar nici măcar un fruct nu rodise vreodată, nici măcar unul de sămânță.

Apoi, grădinarul se gândise să altoiască pomul cel mic, dar piersicul tot nu s-a schimbat. Parcă îi făcea în ciudă cu

încăpățânarea lui. Nu mai știa ce să facă. I-a venit o altă idee: să păcălească pomul și să-l sperie. A plecat și s-a întors cu un fierăstrău în mână, și-a strigat nevasta, s-a așezat în fața piersicului mic și s-a pus pe ascuțit fierăstrăul. Când fierăstrăul era foarte ascuțit, s-a oprit, s-a tras încet înapoi și dintr-o dată a pornit glonț spre pom de parcă voia să-l taie bucățele chiar acolo, pe loc.

Femeia l-a apucat de mână și i-a strigat: „Pe viața mea! Stai! Îți jur că de anul viitor va rodi și va păstra fructele. Dacă nu-i trece lenea, nu-l mai iertăm. O

să-l tăiem și-l aruncăm în cup-tor să ardă și să se facă scrum.“

Dar nici această păcăleală nu a schimbat cu nimic pomul.

În final, cu toții vreți să știți ce are de spus piersicul cel mic și de ce nu rodea. Foarte bine. De aici înainte, povestea noastră explică această problemă.

Continuarea în online

Revista aparține
Asociației Creatorilor de Ficțiune
(ACF)

<https://asociatia-creatorilor-de-fictiune.ro>

Bulevardul Bălcescu, nr. 7, ap. 3
București.

Este editată de LITERA

© Ficțiunea OPTm

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.

REDACTORI:

Cătălin D. CONSTANTIN,
Doina RUȘTI,
Radu ALDULESCU,
Ileana MARIN,
Emanuela ILIE,
Cătrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER,
Adriana TITIENI IRIMESCU,
Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

<https://fictiunea.ro>
e-mail: contact@fictiunea.ro

PREȚ: 8 lei

ISSN 2821 – 7985
ISSN-L 2821 – 7985

9 772821 798503